

УДК 657.44

Шаблій Т. – ст. гр. БОп–41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ЩОДО РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ КАТЕГОРІЇ «ПРИБУТОК»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королук Т. М.

У сучасних ринкових умовах важливою категорією економіки виступає прибуток. Протягом багатьох століть прибуток вважався основним мотивом створення та функціонування підприємства та на сьогодні є одним з найголовніших показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств.

Серед значної кількості економічних теорій, теорія прибутку характеризується вченими-економістами як одна з найскладніших. Саме тому проблема її обґрунтування є найактуальнішою з проблем економіки.

Найперша спроба пояснити сутність прибутку була здійснена в трактаті «Гуань-Цзи» у IV-III ст. до н.е. в Китаї. У цьому трактаті зазначалось, що прибуток – це та частина грошей (золота), яка утворюється внаслідок нерівноцінного обміну.

Вагомий внесок у дослідження економічної сутності прибутку зробили такі визначні вчені-економісти, як П. Самуельсон, А. Сміт, Д. Рікардо, Ф. Найт, К. Маркс, У. Петті, Т. Мен та інші. П. Самуельсон визначав прибуток як дохід від факторів виробництва, винагороду за підприємницьку діяльність та впровадження нововведень. А. Сміт розкривав зміст прибутку у вигляді продукту праці, що привласнюється власником засобів виробництва.

Д. Рікардо вважав, що прибуток – це складова частини вартості, яка створюється працею. З точки зору К. Маркса, прибутком виступає надлишок виручки над витратами капіталу, що безплатно привласнюється власником засобів виробництва.

Відомий вчений Ф. Найт вважав прибуток винагородою підприємця за прийняття рішень в умовах невизначеності. Заслуговує уваги і концепція Т. Мена, в якій зміст прибутку розкривається в різниці між продажною та покупною ціною товару.

Й. Шумпетер доводив, що прибуток – це винагорода за підприємницьку діяльність, тобто вартісний вираз того, що створює підприємець.

На сучасному етапі розвитку економіки прибуток від виробничо-господарської діяльності трактується більшістю економістів як перевищення доходів над витратами.

Зокрема, такі вчені як С.Ф. Покропивний, Н.М. Бондар та Л.І. Шваб обґрунтували прибуток як частину виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу та комерційну діяльність підприємства.

На думку Єщенко І.С., прибуток – це грошове вираження між вартістю реалізованої продукції та витратами на її виробництво.

Відомі сучасні економісти В.М. Шаповал та О.О. Гетьман стверджують, що прибуток являє собою різницю між ціною реалізації та собівартістю продукції (робіт, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Отже, розглянувши основні концепції щодо визначення сутності прибутку, неможливо однозначно стверджувати, яка з вищенаведених теорій найбільш вірна, оскільки кожна з них розглядає певну сторону даного питання, а узагальнення всіх поглядів складає сучасну теорію прибутку, яка на сьогодні є незавершеною та потребує подальших досліджень.